

แนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อการให้บริการประชาชน ในฐานะศูนย์กลางของสังคม

Guideline for Buddhist Administration of Temples in Samut SaKhon Province for Serving the People as the Center of Society

พระครูสาครธรรมประสิทธิ์ (บุญเลิศ สายเนตร)

PhrakhruSakornthamprasit (Bunlert Sainetr)

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และธรรมาภิบาล มหาวิทยาลัยชินวัตร

The Institute of Public Administration and Governance, Shinawatra University

Received: January 28, 2020

Revised: May 22, 2020

Accepted: June 15, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร (2) ศึกษาระดับการบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาครที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม สุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่เข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ได้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 400 คน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร และ (2) ระดับการบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนระหว่างการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครที่ส่งผลประกอบด้วย พุทธวิธีด้านการวางแผนด้านการจัดการองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า พุทธวิธีด้านการวางแผน อธิบายความผันแปรของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธ ได้ร้อยละ 69 พุทธวิธีด้านการวางแผน ด้านการบริหารงานบุคคล อธิบายความผันแปรของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธ ได้ร้อยละ 88 พุทธวิธีด้านการวางแผน ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการจัดการองค์การ อธิบายความผันแปรของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธได้ร้อยละ 88 ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารจัดการเชิงพุทธ, การให้บริการประชาชน

Abstract

This research has an objective for (1) to study the level of Buddhist management of temples in Samut Sakhon which affects the Buddhist management guidelines of temples in Samut Sakhon (2) to study the level of public service of temples in Samut Sakhon that affects the Buddhist management practices of temples in Samut Sakhon. This research is to methodology quantitative data

were collected from questionnaires. random from those operations and sampling from the people who come to do various activities at temples in Samut Sakhon. The target groups was 400 people. used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis. The results of the research revealed that (1) buddhist management levels of temples and (2) public service levels of temples in Samut Sakhon at a high level. from step analysis of multiple regression during the Buddhist management of temples in Samut Sakhon. that resulted in Buddhist planning organization management, personnel management and administration found that Buddhist planning methods can explain the variation of Buddhist management practices of temples as 69 percent. Buddhist methods of planning, Buddhist ways of personnel management, can explain the variation of Buddhist management practices of temples as 88 percent. Buddhist methods of planning, Buddhist methods of administration, and Buddhist methods of organization management can explain the variance of Buddhist management practices of temples as 88 percent of the population is affected by the center of society, affecting the Buddhist management approach of temples in Samut Sakhon to serve the people as a center of society Statistical significance at the level of .05

Keywords: Buddhist management, Public service



บทนำ

วัดในเขตจังหวัดสมุทรสาครมีบทบาทในการให้บริการแก่สังคม และชุมชนบริเวณใกล้เคียงมาเป็นเวลานาน เนื่องจากวัดส่วนมากเป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างมาเป็นเวลานาน ถือได้ว่าเป็นวัดประจำชุมชนต่าง ๆ ที่มีบทบาททางสังคม และสร้างคุณประโยชน์เป็นอย่างมากในการดำเนินกิจกรรม สาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ที่มุ่งให้พุทธศาสนิกชน หรือประชาชนทั่วไปได้มีคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ในสังคมที่ดีขึ้น โดยกิจกรรมที่วัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ได้ริเริ่ม และปฏิบัติเป็นกิจวัตรอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1) การส่งเสริมสุขภาพชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรม 2) การส่งเสริมกระบวนการสร้างจิตสำนึกเรื่องการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการเสริมสร้างสุขภาพของชุมชนอย่างต่อเนื่องในรูปแบบของโครงการต่าง ๆ เพื่อต้องการให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ชุมชนให้ได้อยู่ดีกินดี และปลูกจิตสำนึกให้รู้จักสามัคคีเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ 4) การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมตลอดปี โดยได้เน้นกลุ่มเป้าหมายไปที่เยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษา เป็นสำคัญ 5) การจัดให้มีการอบรมคุณธรรมจริยธรรมตาม

หลักแห่งพระพุทธศาสนา โดยการบวชชีพรามณ์ เป็นต้น 6) กิจกรรมหรือบทบาทหนึ่งถือได้ว่าเป็นบทบาทโดดเด่นของวัดในเขตจังหวัดสมุทรสาครที่ได้เปิดโอกาสให้เยาวชน นิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่เป็นเพศหญิงซึ่งไม่มีโอกาสบวชเรียนอย่างผู้ชายได้บวชเรียนศึกษาพระธรรมวินัยเป็นระยะเวลาอันเหมาะสม โดยมีเจ้าอาวาสและพระวิทยากรคอยให้ความช่วยเหลือด้านการอบรมให้ความรู้เรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รวมถึงมีการเชิญวิทยากรผู้ทรงความรู้เรื่องยาสมุนไพรมาให้การอบรมแก่ชุมชน เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรในท้องถิ่น มาปรุงเป็นยาบำรุงและการรักษาสุขภาพ โดยวัดได้ให้ความช่วยเหลือด้านสถานที่ในการจัดอบรมดังกล่าว 7) การจัดกิจกรรมนั่งวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่วัดจัดขึ้นเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ฝึกปฏิบัติอบรมจิตใจให้มีความสงบและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 8) จัดโครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยทางวัดได้ประสานงานกับสถานศึกษาในอำเภอจัดกิจกรรมแข่งขันสวดมนต์ทำนองสรภัญญะของเด็กนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา 9) การจัดโครงการสงเคราะห์

ช่วยเหลือเด็กก่อนเกณฑ์ เพื่อต้องการช่วยเหลือผู้ปกครองที่ต้องทำงานในสภาพเศรษฐกิจที่บีบคั้นทำให้ไม่มีเวลาดูแลบุตรธิดาที่กำลังเยาว์วัย ประกอบกับความต้องการในการขัดเกลาหล่อหลอมจิตใจเด็กด้วยธรรมะ การจัดโครงการผู้สูงอายุเป็นกิจกรรมการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุ และเป็นการพัฒนาชุมชน โครงการสนับสนุนเยาวชนโดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ขึ้นในบริเวณวัด

กิจกรรมตัวอย่างส่งผลให้วัดในเขตจังหวัดสมุทรสาครมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์รวมของพุทธศาสนิกชนในการรับบริการต่าง ๆ ตามความจำเป็นแก่ประชาชนในชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ของวัดที่พึงมีต่อสังคมได้อย่างครบถ้วน โดยประภิต บุญมี สุวตธี ไกรสกุล จุฑาภรณ์ คงรักษะกวิน และแก้วกัญญา เสวกสุริยวงศ์ (2560) ที่ระบุว่า พระพุทธศาสนาจะ รุ่งเรืองและพัฒนาไปได้ั้นเจ้าอาวาสในจังหวัดสมุทรสาคร จึงมีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการวัด เจ้าอาวาสมีหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานบังคับบัญชาควบคุมพระภิกษุที่อยู่ใต้การบังคับบัญชา แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัด สมุทรสาคร เจ้าคณะจังหวัดต้องรับผิดชอบในกิจการคณะสงฆ์ทั้งหลายในพื้นที่เพียงองค์เดียวโดยเห็นได้จากการที่การมีคณะทำงานหรือองค์กรมารับรองเพื่อสนับสนุนงาน ไม่มีองค์กรมาตรวจสอบการทำงานอย่างจริงจัง เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสมีอำนาจสูงสุดในการปกครองวัดของตนแต่เพียงผู้เดียว การรวมศูนย์อำนาจเช่นนี้ เกิดจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ให้การบริหารงานตามหน้าที่ของเจ้าอาวาสในจังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากขาดเครื่องมือที่จะสนองงานอื่นให้ได้ผลนั้นเป็นไปได้ยาก ทั้งในการบริหารจัดการวัดในจังหวัดสมุทรสาครยังขาดการร่วมมือ ขาดงบประมาณ และขาดความรู้ความสามารถในทางบริหารจัดการอยู่ไม่น้อย ทำให้เจ้าอาวาสมีงานล้นมือ ทำงานไม่สำเร็จตามเวลา การบริหารจัดการวัดล่าช้า เนื่องจากไม่มีการปรับปรุงโครงสร้างของคณะสงฆ์ การบริหารจัดการวัดมิได้เป็นไปในลักษณะองค์กรรวมของสงฆ์ แต่จะเป็นเรื่องของเจ้าอาวาสแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งทำให้ไม่มีขุมกำลังและความรู้ความสามารถทำงานได้ทุกด้าน และเกิดความบกพร่องในการดำเนินงานได้ง่าย สมาชิกในวัดและประชาชนขาดความ

เป็นเจ้าของวัด การทุ่มเทเพื่อการพัฒนาวัดก็ไม่เต็มที่ การบริหารจัดการจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการปกครองอย่างยิ่ง วัดที่จะมีความเจริญได้นั้นจะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี จึงเกิดการประเพณีที่เสื่อมเสียผิดพระธรรมวินัย และกฎหมายของภิกษุสามเณรภายใต้การปกครองตามมา จากบทบาทหน้าที่ปัญหาของวัดดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุง พัฒนา การบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม
2. เพื่อศึกษาระดับการบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาครที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการเชิงพุทธ เป็นความพยายามในการนำเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาประยุกต์กับวิชาสมัยใหม่ ทั้งนี้ เพราะพุทธธรรมเป็นนามธรรมสูงกว่าความรู้สมัยใหม่ใด ๆ ดังนั้นพุทธธรรมจึงสามารถครอบคลุมทั้งวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ได้ทั้งหมด (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และชาย สัญญาวิวัฒน์, 2550)

การบริหารจัดการองค์กรต่าง ๆ ในปัจจุบัน มีความจำเป็นต้องอาศัยวิทยาการบริหารจัดการ เข้ามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร และสิ่งที่สำคัญมาก คือ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้บริหารต้องมีจักขูมา แปลว่า มีสายตาวีไกล คือ มองการณ์ไกล วิสัยทัศน์ช่วยให้ผู้บริหารสามารถวาดภาพจุดหมายปลายทางได้ชัดเจนและใช้สื่อสารให้สมาชิกในองค์กรยอมรับ และดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางนั้นองค์กรทั้งหมดก็จะถูกขับเคลื่อนไปด้วยวิสัยทัศน์นี้ พระพุทธเจ้าทรงกำหนดจุดหมายปลายทางในพระพุทธศาสนาไว้ว่า การประพฤติปฏิบัติธรรมทุก

อย่างมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่จุดเดียวคือ วิมุตติ (ความหลุดพ้นทุกข์) ดังพุทธวจนที่ว่า เปรียบเหมือนมหาสมุทรมีรสเดียวคือรสเค็มฉ่ำใด ธรรมวินัยนี้ก็มีรสเดียว คือวิมุตติรสฉ่ำนั้น (พระไตรปิฎกฉบับหลวง, 2561)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์

การบริหารคณะสงฆ์มีมานานแล้วตั้งแต่พุทธกาลหลักที่ใช่ คือ พระธรรมวินัยเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วเกิดความไม่เรียบร้อยขึ้น จึงได้มีการทำปฐมสังคายนารึ้นที่เมืองราชคฤห์โดยมีพระมหากัสสปะเป็นประธานการบริหารคณะสงฆ์ก็เรียบร้อยมาไ้ระยะหนึ่ง ต่อมาเกิดลัทธิต่างกันเกิดความไม่เรียบร้อยขึ้นมาเป็นเช่นนี้ตลอดมา เมื่อพระพุทธศาสนามาล่วงมาได้ประมาณ 200 ปีเศษ พระเจ้าอโศกมหาราชได้ครอบครองอาณาจักรอินเดียอย่างกว้างขวาง พระองค์มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงได้ยกพระพุทธศาสนาเป็นประธาน จึงเป็นมูลเหตุที่ทำสังคายนาคือ มีกลุ่มเดียรถีย์ได้ปลอมตนเข้าบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อแสวงหาประโยชน์จากคนหมู่มาก เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสังฆมณฑล พระเจ้าอโศกมหาราชจึงทรงอารธนาพระโมคคัลลีบุตรเป็นประธานสังคายนาพระธรรมวินัยที่เมืองปาตลีบุตร เมื่อ พ.ศ. 236 วางระเบียบพระธรรมวินัยให้รวมลงเป็นอย่างเดียวกัน สังฆมณฑลจึงเกิดความเรียบร้อยสืบต่อมา และพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่ออกไปยังประเทศต่าง ๆ การบริหารสังฆมณฑลจึงต้องอนุโลมไปตามแบบแผนประเพณีของประเทศนั้น ๆ ในบางส่วนเพื่อให้พุทธจักรและอาณาจักรเป็นไปด้วยดีทั้งสองฝ่าย พระภิกษุสงฆ์จึงมีกฎหมายที่พึงปฏิบัติอยู่สามประเภท คือ พระวินัย จาริต และกฎหมายแผ่นดิน จึงมีการนำหลักการบริหารสงฆ์ของพระพุทธองค์มาประยุกต์ให้เข้ากันกับหลักการบริหารสมัยใหม่ จึงได้มีการแยกออกเป็นด้านต่าง ๆ ตามความนิยมสอดคล้องตามยุคสมัย (ไชยสิทธิ์ อดุมโภชนามอ่อน, ปรีวัตร ป้องพาล, ทรงศักดิ์ จิระ-สมบัติ, สัญญา เคณาภูมิ, และพระมหาจิตินเรศ วุฒิชโม (2561)

การบริหารสาธารณะ เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ (2535, น. 23) ได้ให้ความหมายของการบริการสาธารณะว่า การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะซึ่งอาจเป็นของรัฐหรือเอกชน ที่หน้าที่ในการส่งต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการ

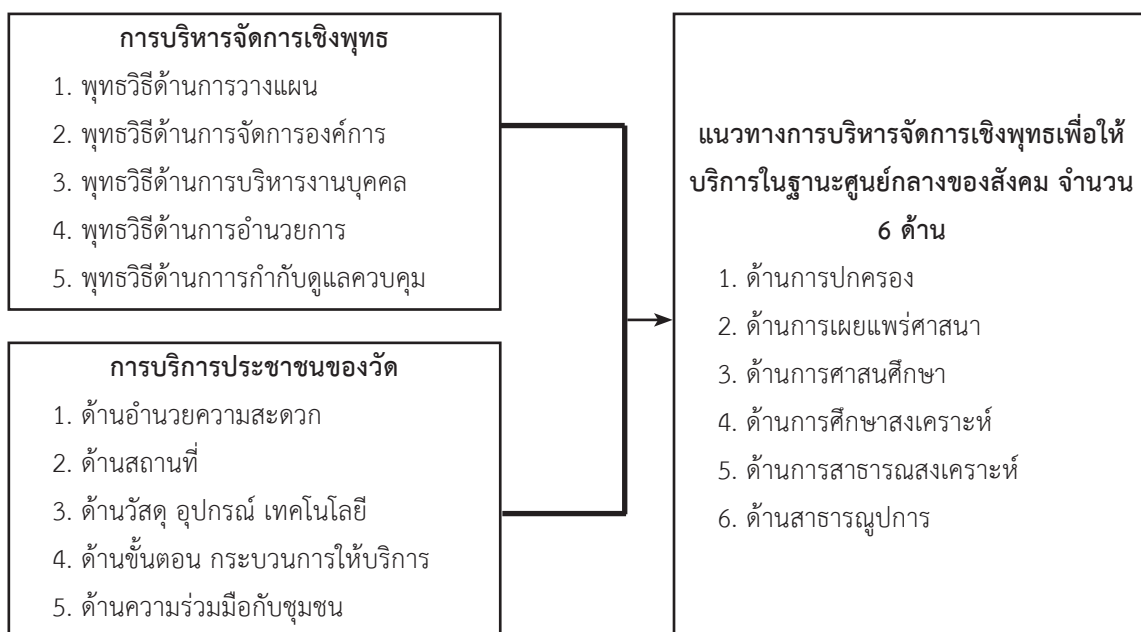
ของประชาชนโดยรวม โดยเป้าหมายของการบริการสาธารณะนั้น คือเป้าหมายหรือไม่วิธีหนึ่งคือ การวัดความพอใจของประชาชนผู้บริการ เพื่อเป็นการประเมินผลของการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่มีหน้าที่บริการ เพราะการวัดถึงความพึงพอใจนี้จะเป็นการตอบคำถามว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้บริการจะมีความสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้หรือไม่เพียงใด

องค์ประกอบของการให้บริการสาธารณะตามหลักการของโรลแลนด์ (อ้างถึงใน พรสวรรค์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, 2553) ได้กล่าวถึง หลักการของการให้บริการสาธารณะประกอบด้วยหลักการต่อไปนี้ หลักว่าด้วยความเสมอภาค เนื่องจากการบริการสาธารณะเป็นการจัดทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน ดังนั้น ประชาชนจึงมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติหรือได้รับประโยชน์จากการบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคกัน ซึ่งหลักว่าด้วยความเสมอภาคจึงถือเป็นหลักในการรับรองขั้นพื้นฐานของสิทธิที่บุคคลจะมีความเสมอภาคกันทางกฎหมาย หมายถึง การมีความเสมอภาคทางด้านสถานะภาพของผู้ใช้บริการและได้รับการบริการอย่างเท่าเทียมกัน เช่น ในการทำยื่นขอบัตรสามารถเข้าสอบแข่งขันได้ ภายใต้เงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติความรู้ความสามารถพื้นฐาน เป็นต้น หลักว่าด้วยความต่อเนื่องถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริการสาธารณะซึ่งโดยกฎหมายหรือสัญญาต้องระบุไว้อย่างชัดเจนว่า หากเกิดกรณีมีการหยุดชะงักระหว่างการให้บริการจะต้องมีการรับผิดชอบจากองค์การที่มีหน้าที่กำกับดูแลการให้บริการสาธารณะนั้น หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จะหมายถึงการที่ผู้ให้บริการมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือวิธีการให้บริการสาธารณะ เพื่อให้เกิดความทันสมัยและทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการอยู่เสมอ โดยยึดหลักสอดคล้องกับต้องการของประชาชนหรือผลประโยชน์ของส่วนรวมและเหมาะสมกับสถานการณ์ หลักว่าด้วยความเป็นสากลของบริการสาธารณะ เนื่องจากปัจจุบันโลกตกอยู่ภายใต้กระแสของโลกาภิวัตน์ ดังนั้น การให้บริการสาธารณะหลาย ๆ ประเภทจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมโลก และมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน Albrecht (1988) ได้เสนอแนวคิดในการให้บริการโดยเน้นบริการเรียกว่า (Total Quality Service : TQS) โดยเน้นการบริการที่จะให้ผลการบริการที่ผูกใจประชาชนเน้นความสำคัญของคน

ให้คนมีอิสระที่จะทำงานบริการได้อย่างเต็มที่และเต็มใจจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรของหน่วยงานไม่ยึดติดกับกฎระเบียบข้อบังคับจนเกินเหตุ มุ่งไปที่ความร่วมมือร่วมใจของบุคคลเป็นแนวคิดที่ว่าบริการเป็นเรื่องคนที่กระทำให้คนไม่ใช่กระทำไปตามกฎระเบียบที่วางไว้เพื่อกำหนดวิธีให้บริการ Albrecht (1988) ได้เสนอแนวคิดในการปฏิบัติการให้การให้บริการอันเปรียบเหมือนด้านแต่ละด้านของรูปสามเหลี่ยมต่อไปได้ หมายความว่า องค์กรจะให้บริการที่ดีต่อไปไม่ได้ ซึ่งสามเหลี่ยมนี้เรียกว่าสามเหลี่ยมแห่งการบริการ (Service Triangle) ซึ่งการจะสร้างความประทับใจให้กับประชาชนนั้นต้องจัดให้ทั้ง 3 ด้านของสามเหลี่ยมมีความเหมาะสมสอดคล้องกัน ด้านที่ 1 คือ เรื่องกลยุทธ์การบริการ (Strategy) หรือวัตถุประสงค์หลักอันใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต้องกำหนดไว้เพื่อให้การปฏิบัติเข้าสู่เป้าหมายโดยมีความยืดหยุ่นมีความแม่นยำตรงเป้าหมาย

ได้ดี โดยหลักการพื้นฐานของการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างจริงจัง ด้านที่ 2 คือ ระบบงานหรือกระบวนการ ต้องเน้นให้ระบบการบริการประชาชนเป็นเรื่องเรียบง่าย ประชาชนสบายใจเมื่อมาใช้บริการไม่ยุ่งยากซับซ้อนดูเป็นเจ้าขุนมูลนาย ประชาชนต้องเข้าใจได้ง่าย ๆ สามารถเข้าพบเพื่อปรึกษาได้อย่างเป็นกันเอง มีความคล่องตัวสูง กฎระเบียบเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อประชาชนทำให้การบริการดีไม่เป็นตัวจำกัดการให้บริการ ด้านที่ 3 คือ ผู้ให้บริการต้องได้รับการสรรหาพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมตลอดจนวิธีการทำงานให้มีลักษณะเน้นความสำคัญของประชาชน นั่นคือมีจิตสำนึกต่อการให้บริการที่ดี การจะทำให้สามเหลี่ยมแห่งการบริการมีประสิทธิภาพนั้นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ให้บริการทุกฝ่าย โดยทำเป็นแผนการพัฒนาระบบการบริการขององค์กรขึ้นให้ชัดเจน

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาครส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยการทบทวนเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีขอบเขตด้านตัวแปรดังนี้

1. ตัวแปรต้น 1.1 การบริหารจัดการเชิงพุทธ ซึ่งมีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ พุทธวิธีด้านการวางแผน พุทธวิธีด้านการจัดการองค์การ พุทธวิธีด้านการบริหารงานบุคคล พุทธวิธีด้านการอำนวยความสะดวก และพุทธวิธีด้านการกำกับ ดูแลควบคุม (คนอง วังฝ่ายแก้ว, 2556, ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่, 2558; แสงอาทิตย์ ไทยมิตร, 2559 และจตุพล ดวงจิตร์ และประยูร สุขะใจ, 2560) และ 1.2 การบริการประชาชนของวัด จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ด้านขั้นตอนกระบวนการให้บริการ และด้านความร่วมมือกับชุมชน (เตชินท์ สิทธิภาณุ, ผาภา, 2555, และพระสมบัติ, 2560)

2. ตัวแปรตาม แนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านแผนผังศาสนา ด้านสาธารณูปการ และด้านการปกครอง (พรบ. คณะสงฆ์, 2505 และพรบ. คณะสงฆ์, 2535)

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยการมุ่งหาข้อเท็จจริงและข้อสรุปเชิงปริมาณ ที่ได้จากการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นหลักฐาน ยืนยันความถูกต้องของข้อค้นพบและข้อสรุปต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วดำเนินการทดสอบเบื้องต้นกับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายกับกลุ่มประชากร และปรับปรุงแบบสอบถามจนเป็นแบบสอบถามที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื้อหาในแบบสอบถามประกอบด้วยมาตรวัดตัวแปรที่มีอยู่ในกรอบแนวความคิด และลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด แบบมาตรประมาณค่า (rating scale) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยการวิเคราะห์สมการถดถอยชนิดตัวแปรหลายตัว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ในเขตการปกครอง 18 ตำบล 116 หมู่บ้าน (เป็นเขตเทศบาลนคร 3 ตำบล นอกเขต 15 ตำบล) รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 298,985 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accident Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตร Taro Yamane ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพุทธ จำนวน 5 ด้าน แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเป็นชนิดมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1961)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริการของวัด จำนวน 5 ด้าน เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเป็นชนิดมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1961)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริการกิจการคณะสงฆ์ เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเป็นชนิดมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1961)

โดยทำการทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่น ตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.963

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากประชาชนที่เข้ามาทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 คน 1) ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยชินวัตร เพื่อขอความร่วมมือในการออกแบบสอบถาม 2) ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการนำส่งแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับประชาชนที่เข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าเฉลี่ย (Mean) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นระดับการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม พบว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านพุทธวิธีการอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 รองลงมา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านพุทธวิธีการวางแผน และพุทธวิธีการกำกับดูแล ควบคุม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านพุทธวิธีการจัดองค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม พบว่า การบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านขั้นตอน กระบวนการให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 รองลงมา คือ ด้านความร่วมมือกับชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ด้านอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ระหว่างการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย พุทธวิธีการวางแผน พุทธวิธีการจัดการองค์การ พุทธวิธีการบริหารงานบุคคล

และพุทธวิธีการอำนวยความสะดวก พบว่า พุทธวิธีการวางแผน ($x1_1$) เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสมการและสามารถอธิบายความผันแปรของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ 69 ($R^2 = 0.69$, $p = 0.05$)

ตัวแปรที่เข้าสมการอันดับสอง ได้แก่ พุทธวิธีการวางแผน ($x1_1$), พุทธวิธีการบริหารงานบุคคล ($x1_3$), สามารถอธิบายความผันแปรของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ 88 ($R^2 = 0.77$, $p = 0.05$)

ตัวแปรที่เข้าสมการอันดับสุดท้าย ได้แก่ พุทธวิธีการวางแผน ($x1_1$) พุทธวิธีการอำนวยความสะดวก ($x1_4$) และพุทธวิธีการจัดการองค์การ ($x1_2$) สามารถอธิบายความผันแปรของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ 88 ($R^2 = 0.78$, $p = 0.05$)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ระหว่างการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย พุทธวิธีการวางแผน พุทธวิธีการจัดการองค์การ พุทธวิธีการบริหารงานบุคคล และพุทธวิธีการอำนวยความสะดวก พบว่า ด้านความร่วมมือกับชุมชน ($x2_5$) เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสมการและสามารถอธิบายความผันแปรของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ 82 ($R^2 = 0.82$, $p = 0.05$)

ตัวแปรที่เข้าสมการอันดับสอง ด้านความร่วมมือกับชุมชน ($x2_5$) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ($x2_3$) สามารถอธิบายความผันแปรของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ 89 ($R^2 = 0.90$, $p = 0.05$)

ตัวแปรที่เข้าสมการอันดับสาม ได้แก่ ด้านความร่วมมือกับชุมชน ($x2_5$), ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ($x2_3$) ด้านสถานที่ ($x2_2$) สามารถอธิบายความผันแปร

ของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ 91 ($R^2 = 0.91$, $p = 0.05$)

ตัวแปรที่เข้าสมการอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความร่วมมือกับชุมชน ($x2_5$) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ($x2_3$) ด้านสถานที่ ($x2_2$) ด้านขั้นตอน กระบวนการให้บริการ ($x2_4$) สามารถอธิบายความผันแปรของแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ 92 ($R^2 = 0.92$, $p = 0.05$)

ผลการวิเคราะห์ พบว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านพุทธวิธี ด้านการอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยมากเท่ากัน คือ ด้านพุทธวิธีการวางแผน และพุทธวิธีการกำกับดูแลควบคุม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านพุทธวิธีการจัดองค์กร

ผลการวิเคราะห์ พบว่า การบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านขั้นตอนกระบวนการให้บริการ รองลงมา คือ ด้านความร่วมมือกับชุมชน ด้านอำนวยความสะดวก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ พบว่าแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านงานเผยแพร่งานศาสนาธรรม รองลงมาคือ ด้านงานสาธารณสงเคราะห์ ด้านงานการสาธารณูปการค่าเฉลี่ยระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงานการศึกษาสงเคราะห์ ค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน การบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร

เพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 1. พุทธวิธีด้านการวางแผน 2. พุทธวิธีด้านการจัดการองค์การ 3. พุทธวิธีด้านการบริหารงานบุคคล 4. พุทธวิธีด้านการอำนวยความสะดวก และ 5. พุทธวิธีด้านการกำกับดูแลควบคุม ที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม

การบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 1. พุทธวิธีด้านการวางแผน 2. พุทธวิธีด้านการจัดการองค์การ 3. พุทธวิธีด้านการบริหารงานบุคคล 4. พุทธวิธีด้านการอำนวยความสะดวก และ พุทธวิธีด้านการกำกับดูแล ควบคุม ที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม (Y) = แนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านเผยแพร่งานศาสนา ด้านสาธารณูปการ และด้านการปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมมติฐาน ยอมรับได้

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน การบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 การบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านอำนวยความสะดวก 2. ด้านสถานที่ 3. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี 4. ด้านขั้นตอน กระบวนการให้บริการ และ 5. ด้านความร่วมมือกับชุมชน มีผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม

การบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านอำนวยความสะดวก 2. ด้านสถานที่ 3. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี 4. ด้านขั้นตอน กระบวนการให้บริการ และ 5. ด้านความร่วมมือกับชุมชน

มีผลต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม (Y) = แนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อการให้บริการประชาชนในฐานะศูนย์กลางของสังคม จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านแผนผังศาสนา ด้านสาธารณูปการ และด้านการปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมมติฐาน ยอมรับได้

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารจัดการเชิงพุทธ มีการบริหารจัดการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธ 4 ปัจจัย คือ พุทธวิธีด้านการวางแผน พุทธวิธีการจัดองค์การ พุทธวิธีการบริหารงานบุคคล และพุทธวิธีด้านการกำกับดูแล ควบคุม ซึ่งพบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน และผลการวิจัยนี้ พบว่าสอดคล้องกับยุทธวิธี แก้วทองใหญ่ พระครูกิตติญาณวิสิฐ (2557) ศึกษาเรื่องเทคนิคการบริหารตามพุทธ ที่ผลการวิจัยระบุว่า นำหลักธรรมทางศาสนา มาใช้ในการวางแผนในระดับมากที่สุด พุทธวิธีด้านการจัดองค์การ และการกำกับดูแล รองลงมา ขณะที่จันทน์ สวมประจำ (2558) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลภาครัฐเชิงพุทธบูรณาการ ผลการวิจัยวิจัยพบ หลักการบริหารงานบุคคลเชิงพุทธ ใช้หลักธรรมในด้านหลักความซื่อสัตย์ คือ กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริตมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมทางวาจา รวมถึงหลักธรรมด้านพรหมวิหารธรรม ได้แก่ เมตตา กรุณา เมตตา อุเบกขา มาใช้ในการบริหารงานบุคคล นอกจากนี้บุญเลิศ จีระภัทร์ อินทาศิริวรรณ สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย พระมหาสหัส ฐิตสาโร และนิภา จีระภัทร์ (2558) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการวัดเพื่อสังคม มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากตามความเห็นของประชาชน แต่สำหรับพระภิกษุ สามเณร พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง นั้นแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการวัดต้องมีการปรับปรุงในเรื่องของการบริหารจัดการในทุกด้าน เพื่อสามารถทำหน้าที่ภายในวัดได้ตามความต้องการของวัด และตอบสนองต่อสังคมได้ ซึ่งการบริหารจัดการองค์การคณะสงฆ์ การวางแผนบริหารจัดการในด้านต่างๆ จะสามารถแก้ปัญหาของวัด และสังคมได้

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริการประชาชน

ของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยด้านขั้นตอน กระบวนการให้บริการ อยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธ 4 ปัจจัย ได้แก่ ด้านอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่ ด้านขั้นตอน กระบวนการให้บริการและด้านความร่วมมือกับชุมชน ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับเตชินท์ สิทธาภิภู ภาภา (2554) และพระสมบัตติ (2560) ที่ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชนแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่า ปัจจัยด้านอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่ ด้านขั้นตอน กระบวนการให้บริการ และด้านความร่วมมือกับชุมชน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริการประชาชนของวัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรตระหนักและให้ความสำคัญ รวมถึงนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงการบริหารจัดการเชิงพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะด้านพุทธวิธีการจัดองค์การ ที่ผู้ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการต้องคำนึงถึงเรื่องของการกระจายอำนาจในการปกครอง การกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน รวมถึงการสั่งการมอบหมายงานให้เหมาะสม และตรงกับความสามารถของสงฆ์แต่ละรูป แต่ละกลุ่ม

2. การบริการประชาชนของวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ควรมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการบริการแก่ประชาชนในการเผยแพร่สื่อด้านศาสนาผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ไลน์ แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ QR Code เป็นต้น รวมถึงการจัดทำหลักธรรม คำสอน กิจกรรมของวัดผ่านทางเว็บไซต์ของวัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทัศนคติต่าง ๆ ที่มีบทบาทของวัดและพระสงฆ์ในบริบทที่แตกต่างจากภารกิจหลักตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เช่น บทบาทการรักษาศิลปวัฒนธรรม บทบาทด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น บทบาททางการเมือง เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินบทบาทของวัดและพระสงฆ์ในชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้วัดและพระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาในการดำเนินบทบาทของวัดและพระสงฆ์ที่มีต่อสังคม เช่น ข้อจำกัดทางวินัยสงฆ์และกฎหมาย ที่ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการแสดงบทบาทของวัดและพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของวัดและพระสงฆ์จากวัดอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีบริบทใกล้เคียงกันเพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินบทบาทของวัด และสามารถใช้เป็นข้อเสนอแนะแลกเปลี่ยนระหว่างกันของวัดในพื้นที่ใกล้เคียงได้



References

- Albrecht, K. (1988). *At America's service*. Homewood, Ill.: Downjones-Irwin.
- Buddhachawat Chiang Rai. (2018). *Tripitaka royal edition*. Retrieved from <http://buddhawajana-cri.com/article-detail.php?id=15522>
- Bunyaratpan, T. (1992). *Factors affecting the effectiveness of policy of giving services for the public to practice: a case study of the Bangkok metropolitan office*. Bangkok: National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Chiraphat, B., Sutthiphong, I., Phra Mahahasatthisaro, S., & Chiraphat, N. (2015). Management system manage temples for society. *Journal of Education and Periscope*, 2(1), 1-10
- Duangchit, J. (2015). *Political participation of the people of mueang mai Sub-district, Amphawa District, Samut Songkhram Province*. Bangkok: Suan Dusit University. (in Thai)
- Leangbunlertchai, P. (2009). *Exercise of strike rights to public services*. Retrieved from Public law net/publaw/view.aspx?id=1396
- Phra Maha Boonmima Lao Shiro. (2010). *The best Buddhist executive who has followers who truly love and esteem*. Bangkok: Think Beeybucks. (in Thai)
- Phra Maha Techin Sitthiphphu (Pha Ka). (2011). *The effectiveness of services of Dong Yen Subdistrict Municipality, mueang district, Mukdahan Province*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Phra Sombat. (2017). *The effectiveness of the administration of monk affairs*. Pathum Thani: Shinawatra University. (in Thai)
- Som-Prakarm, J. (2015). Personnel administration in public sector with integrated Buddhist Style. *Journal of Liberal Arts Review*, 10(19), 61-73.
- Udomchokenamon, C., Pongpal, P., Chira-Sombat, S., Kenanapoom, & Phra Maha Chit Naresa Wutthammo. (2018). *Buddhist development management*. Retrieved from <http://Users/upload/Downloads/161089-Article%20Text-445761-1-10-20181219.pdf>. (in Thai)
- Wangfaikaew, K. (2013). *Study of moral behavior and political ethics of graduates with a degree in political science*. Mahachulalongkornrajavidyalaya Phayao Campus University: Mahachulalongkornrajavidyalaya Phayao campus University. (in Thai)

